

TUMŠA, TUMŠA TĀ EGLĪTE

Deja 8 puisiem un 16 meitām
Jāņa Ērgļa horeogrāfija un apraksts
Tautas mūzika Gunāra Igauna apdarē

Dejas pamatmotīvs – pārāk lielā mātes centība nosargāt meitas nevainību. Meita jau ieguvusi vecmeitas statusu, un sargāšana nebeidzas pat tādos brīžos, kad viņai ir randiņš ar nākamo līgavaini.

“Tumša, tumša tā eglīte” ir ornamentāli sižetiska deja, kuru papildina tautas dziesmas vārdi ar savu iekšēju dramaturģiju. Tā jāatklāj, dejojot aizraujoši, enerģiski ar humoru. Tas palīdzētu skatītājam vēl vairāk izprast autora ieceri.

Dejas horeogrāfiskā leksika sacerēta atbilstoši tautas mūzikas apdarei. Tajā izmantoti latviešu dejas pamatsoļi – gājiena, skrējiena, tecīņus un divsoļa polkas solis, kā arī oriģinālās soļu kombinācijas.

Deja pirmo reizi iestudēta Rīgas vidējās paaudzes deju kolektīvā “Teiksma” 2009. gadā.

Jaunrades deju konkursā Valmierā 2010. gadā iegūta 1. vieta D grupas deju kolektīviem.

Apraksts dots 8 puisiem un 16 meitām, bet deju var izpildīt arī 6 puisi un 12 meitas, 4 puisi un 8 meitas.

Dejai 12 gājieni, taktsmērs – 2/4. Mūzikai 3 daļas (I / 16 t., II / 32 t. III / 16 t.).

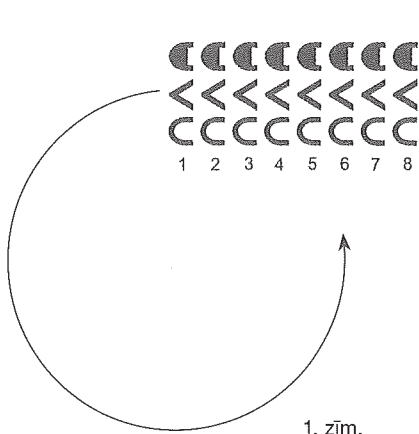
Deju zīmējumos māte tiek attēlota, pusloku aizkrāsojot ar melnu krāsu.

Dejotāji dejas sākumā nostājas pa trijniekiem labās puses 3. kulisē (meitas blakus puisim katra savā pusē). Kājas VI pozīcijā. Meitas rokas pirkstus savēlk kulaciņā un sakrusto uz krūtīm. Puisim rokas gar sāniem.

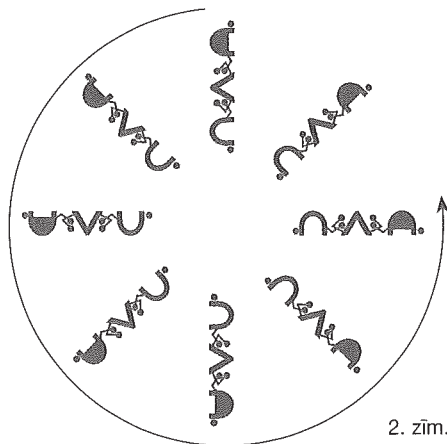
Pirmais gājiens

(I / 16 t.)

1. – 16. t. Dejotāji izpilda 1. kustību 4 reizes (1. zīm.).

1. zīm.

2. zīm.

Otrais gājiens

(II / 8 t.)

1. – 8. t. Dejoņtāji iekšējo elkoņu satvērienā, sākot ar labo kāju, 4 reizes izpilda 2 divsoļu polkas soļus un 4 skrējiena soļus (2. zīm.).

Trešais gājiens

(II / 8 t.)

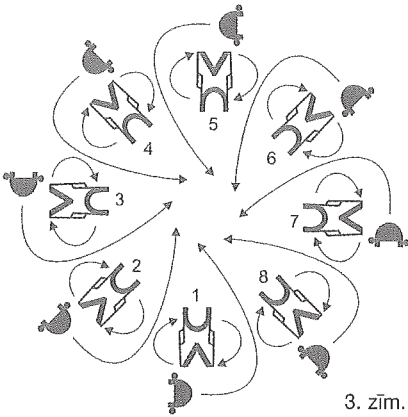
1. – 4. t. Pūsis ar meitu sadodas slēgtajā roku satvērienā ap elkoņiem un, sākot ar labo kāju, izpilda 8 divsoļu polkas soļus uz vietas, griežoties pret DCV 3 apļus.

Mātes

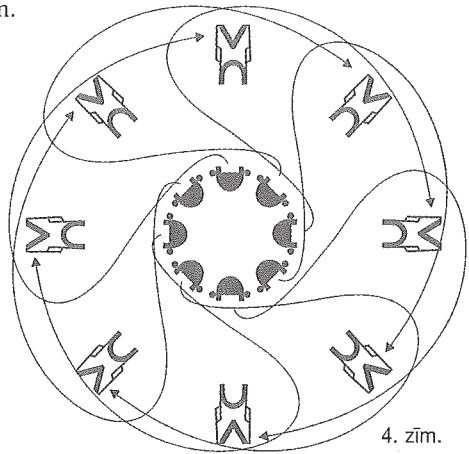
1. – 2. t. izpilda 2. kustību 2 reizes 3. zīm. bultu norādītā virzienā;

3. – 4. t. izpilda 3. kustību 2 reizes aplīti ar seju pret centru.

5. – 8. t. Pāri izpilda 8 divsoļu polkas soļus uz vietas, griežoties DCV. Māte, sākot ar labo kāju, ar 16 skrējiena soļiem dejo 4. zīm. bultu norādītajā virzienā un nonāk, kā parādīts 5. zīm.

3. zīm.

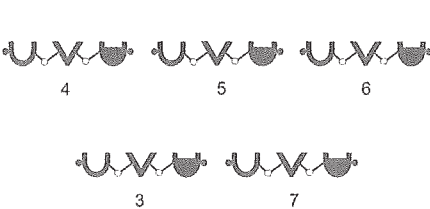

4. zīm.

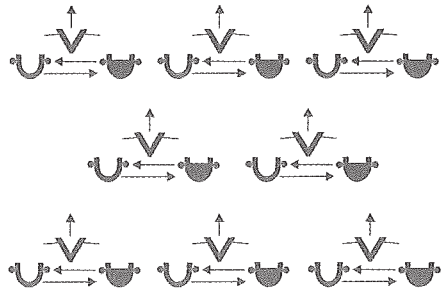
Ceturtais gājiens

(II / 8 t.)

1. – 8. t. Dejoņtāji izpilda 4. kustību (5. un 6. zīm.). 4. kustības 7. – 8. t. izpilda 7. zīm. bultu norādītā virzienā un pabeidz, kā parādīts 8. zīm.

5. zīm.

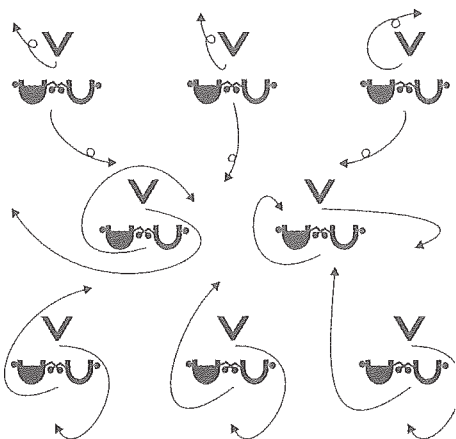

6. zīm.

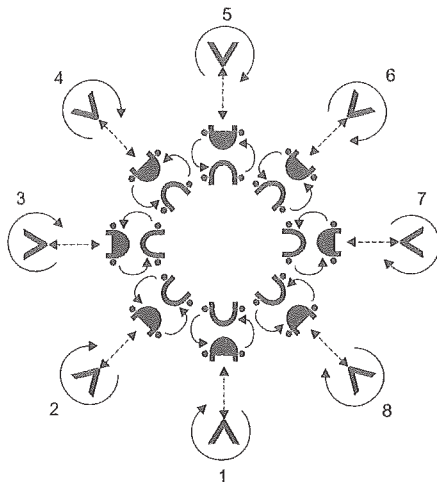
Piektais gājiens

(II / 8 t.)

1. – 4. t. Puiši izpilda 5. kustību (8. zīm.). Meitas 1 apli izpilda 3. kustību 3 reizes DCV. 4. t. laikā meitas puisim māj ar labo roku, mātes izrāda sašutumu par redzēto.

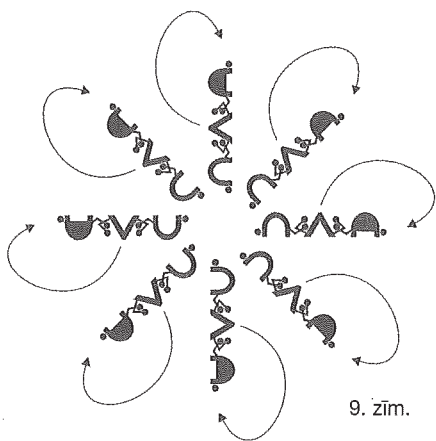

7. zīm.

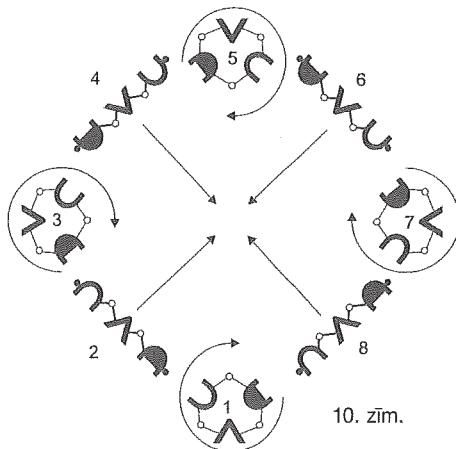

8. zīm.

5. – 6. t. Puiši izpilda 5. kustības 1. – 2. t. darbību un iedejo pa vidu meitām (9. zīm.). Meitas 1 apli izpilda 3. kustību 2 reizes pret DCV.
7. – 8. t. Dejojāji ar 8 skrējiena soļiem dejo 9. zīm. bultu norādītā virzienā un nonāk, kā parādīts 10. zīm.

9. zīm.

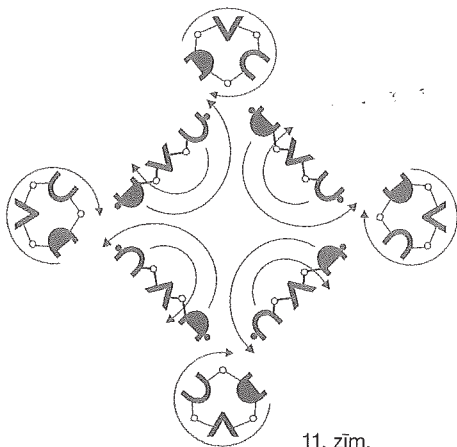
10. zīm.

Sestais gājiens

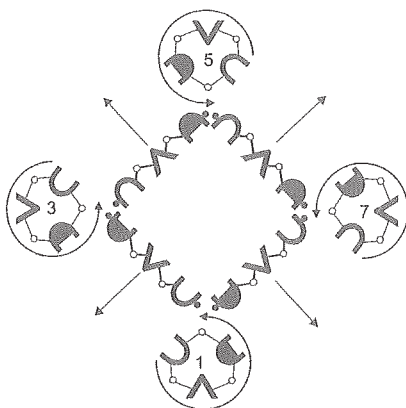
(III / 8 t.)

1. – 2. t. 1., 3., 5. un 7. trijnieks izveido dārziņus un, sākot ar kreiso kāju, pret DCV izpilda 3. kustību 2 reizes. 2., 4., 6. un 8. trijnieks sadodas iekšējo roku satvērienā un, sākot ar labo kāju, izpilda 4 divsoļu polkas soļus (10. zīm.).

3. – 4. t. 1., 3., 5. un 7. trijnieks izpilda 3. kustību 2 reizes. 2., 4., 6. un 8. trijnieku virkne ar 4 divsoļu polkas soļiem izpilda trijnieka pinumu – puisis pārmaiņus izlaiž caur vārtiņiem vienu un otru meitu (11. zīm.).
5. – 6. t. 1., 3., 5. un 7. trijnieks izpilda 3. kustību 2 reizes DCV. 2., 4., 6. un 8. trijnieks izpilda 4 divsoļu polkas soļus (12. zīm.).

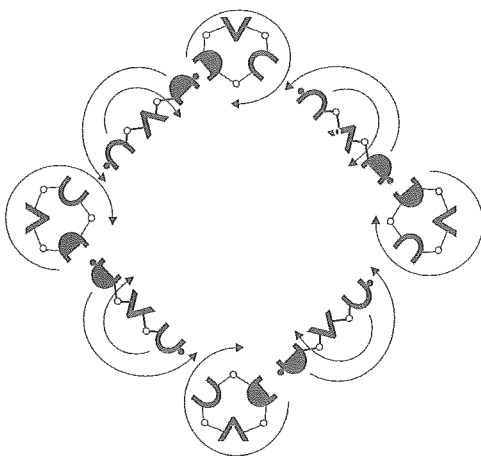

11. zīm.

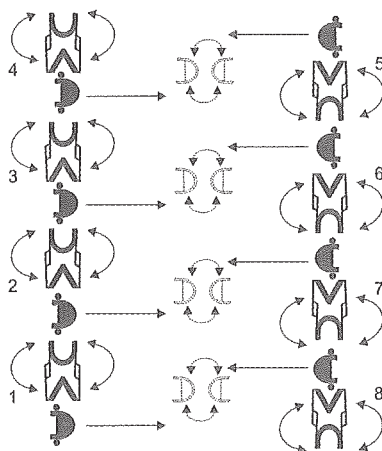

12. zīm.

7. – 8. t. 1., 3., 5. un 7. trijnieks izpilda 3. kustību 2 reizes. 2., 4., 6. un 8. trijnieku virkne ar 4 divsoļu polkas soļiem izpilda trijnieka pinumu – puisis pārmaiņus izlaiž caur vārtiņiem vienu un otru meitu (13. zīm.).

13. zīm.

14. zīm.

Septītais gājiens

(III / 8 t.)

1. – 8. t. 1., 3., 5. un 7. trijnieks izveido virkni un atkārto VI gājienu 2., 4., 6. un 8. trijnieka 1. – 8. t. darbību. 2., 4., 6. un 8. trijnieks izveido dārziņus un atkārto VI gājienu 1., 3., 5. un 7. trijnieka 1. – 8. t. darbību.

Astotais gājiens

(II / 8 t.)

1. – 8. t. Dejojāji dārziņā, sākot ar labo kāju, 4 reizes izpilda 2 divsoļu polkas soļus un 4 skrējiena soļus un nonāk, kā parādīts 14. zīm.

Devītais gājiens

(II / 8 t.)

1. – 4. t. Pūsis ar meitu sadodas slēgtajā roku satvērienā ap elkoņiem un, sākot ar labo kāju, izpilda 8 divsoļu polkas soļus, uz vietas griežoties pret DCV 3 apļus.

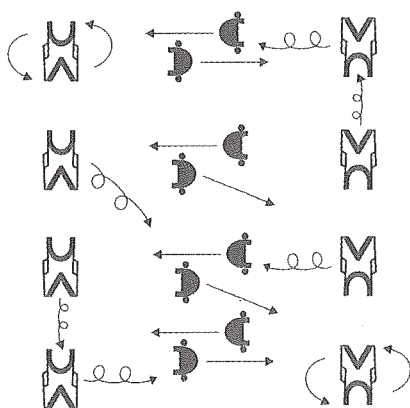
Mātes

1. – 2. t. izpilda 2. kustību 2 reizes 14. zīm. bultu norādītā virzienā;

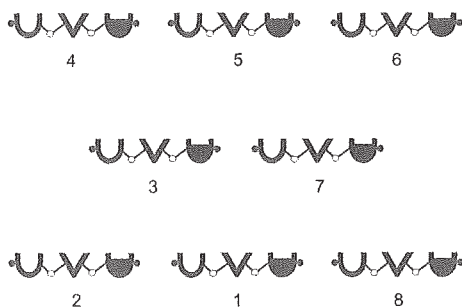
3. – 4. t. izpilda 3. kustību 2 reizes pret DCV.

5. – 6. t. Pāri izpilda 4 divsoļu polkas soļus, uz vietas griežoties DCV. Mātes izpilda 3. kustību 2 reizes pret DCV.

7. – 8. t. Pāri ar 4 divsoļu polkas soļiem dejo 15. zīm. bultu norādītajā virzienā. Mātes, sākot ar labo kāju, ar 16 skrējiena soļiem dejo 15. zīm. bultu norādītajā virzienā un nonāk, kā parādīts 16. zīm.

15. zīm.

16. zīm.

Desmitais gājiens

(II / 8 t.)

1. – 8. t.

Atkārto IV gājienu.

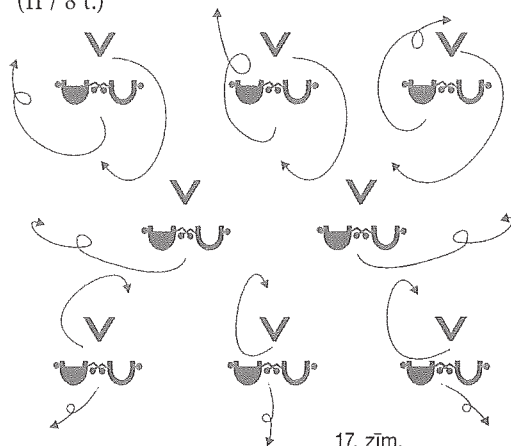
7. – 8. t. izpilda

17. zīm. bultu

norādītā virzienā un

pabeidz, kā parādīts

18. zīm.

Vienpadsmitais gājiens

(II / 8 t.)

1. – 4. t.

Atkārto V gājienu 1. – 4. t. darbību.

5. – 6. t.

Puiši izpilda 5. kustības 1. – 2. t. darbību. Meitas izpilda 3. kustību 2 reizes pret DCV.

7. – 8. t.

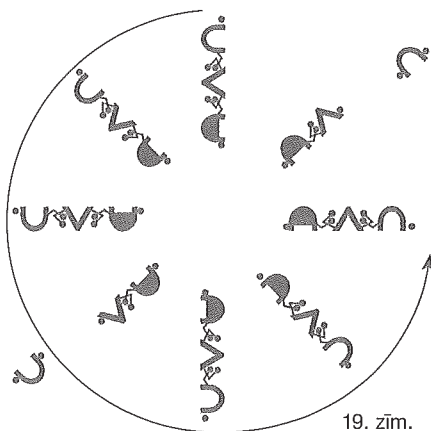
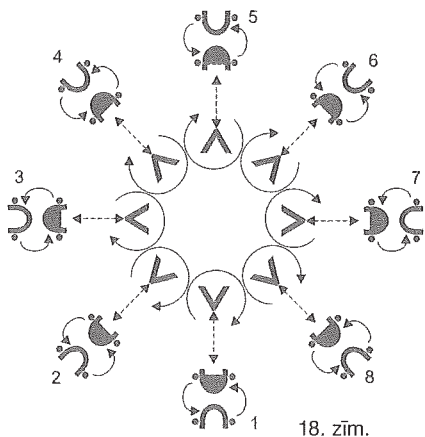
Puiši ar 8 skrējiena soļiem iedejo pa vidu meitām. Meitas izpilda 3. kustību 2 reizes pret DCV.

Divpadsmitais gājiens

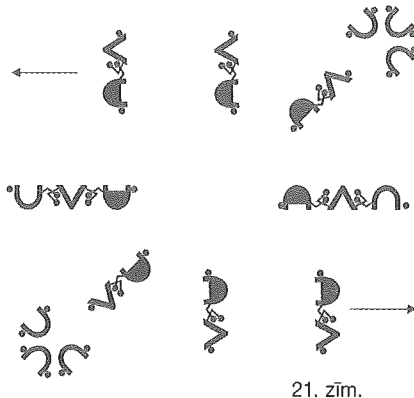
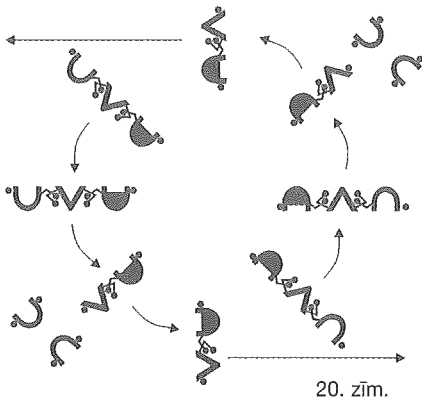
(III / 8 t.)

1. – 2. t.

Trijnieki sadodas iekšējo elkoņu satvērienā un aplī DCV izpilda 2 divsoļu polkas soļus un ar 3. kustību pagriežas 90° kustības virzienā. Meita un puisis gājienu izpilda, sākot ar labo kāju, māte – ar kreiso. 3. kustības laikā no trijnieka aizlavās 2. un 6. trijnieka meita (19. zīm.).

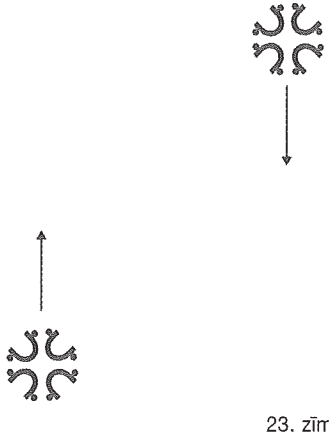
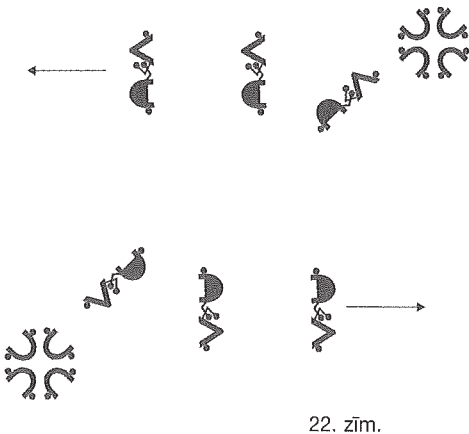
3. – 4. t. Dejojāji atkārtō gājiena 1. – 2. t. darbību. 3. kustības laikā no trijnieka aizlavās 3. un 7. trijnieka meita (20. zīm.).
5. – 6. t. Dejojāji atkārtō gājiena 1. – 2. t. darbību. 3. kustības laikā no trijnieka aizlavās 4. un 8. trijnieka meita. 2. un 6. trijnieka puisis ar māti iedejo kulisēs (21. zīm.).

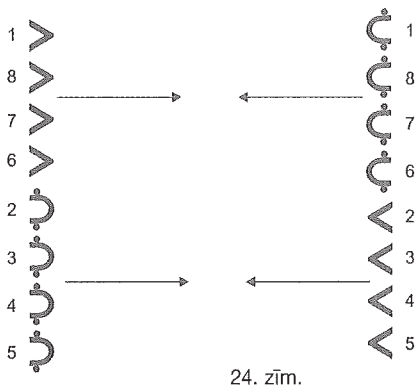
7. – 8. t. Dejojāji atkārtō gājiena 1. – 2. t. darbību. 3. kustības laikā no trijnieka aizlavās 5. un 1. trijnieka meita. 3. un 7. trijnieka puisis ar māti iedejo kulisēs (22. zīm.).

Meitas stūros apmainās pārdomām, cik dažreiz nelaikā un nevietā ir mātes pārlietu centīgā uzmanība.

9. – 10. t. 4. un 8. trijnieka puisis ar māti iedejo kulisēs.
11. – 12. t. 5. un 1. trijnieka puisis ar māti iedejo kulisēs.
13. – 14. t. Meitas virknē izpilda 4 divsoļu polkas soļus (23. zīm.).

15. t. Puiši no kulisēm vienlaicīgi ar meitām virknē izpilda 4 skrējiena soļus. Rokas vēzē brīvi gar sāniem (24. zīm.).
16. t. “Viens” – partneri fiksē kustību VI pozīcijā uz puspirkstiem. Labās rokas sadotas.
- “Divi” – puisis nosēžas uz labā ceļa.

24. zīm.

25. zīm.

Kustību apraksts

Mūzikas taktsmērs 2/4

1. kustība

Kustību izpilda viens puisis ar divām meitām 4 t.

Sākuma stāvoklis – meitas nostājas blakus puisim katra savā pusē. Kājas VI pozīcijā. Meitas rokas pirkstus savēl kulaciņā un sakrusto uz krūtīm. Puisim rokas gar sāniem.

1. t. Dejojāji, sākot ar labo kāju, izpilda 2 plašus gājiena soļus.
 2. t. Meitas izpilda 2 plašus gājiena soļus. Puisis izpilda 8 sīkus skrējiena soļus garām meitām. 7. un 8. soļa laikā izpilda griezienu pa kreisi 180°. Augums nedaudz noliekts uz priekšu. Rokas, elkoņos saliektas, pamīšus strauji vēzē uz priekšu un atpakaļ attiecīgi kāju kustībām.
 3. t. Meitas izpilda 2 plašus gājiena soļus. Puisim rokas paceltas priekšā plecu augstumā, un uz katru meitas soli puisis izpilda kustību ar rokam, kas imitē aicinājumu nākt klāt.
 4. t. “Viens” – meitas izpilda plašu gājiena soli. Puisis imitē aicinājumu nākt klāt.
- “Divi” – puisis, maigi, pikanti koķetējot, uzsit pa sēžamvietu meitai, kas atrodas viņam labajā pusē. Abas meitas pārsteigtas apstājas.

2. kustība

Kustību izpilda 1 t.

Sākuma stāvoklis – kājas VI pozīcijā. Rokas gar sāniem.

1. t. “Viens –” – neliels ieleciens VI kāju pozīcijā, vienlaicīgi rokas pirkstus savēl kulaciņā un ar plašu kustību ieliek sānos;

- “– i” – ieleciens uz kreisās kājas, vienlaicīgi atmet labo kāju, celī saliektu, uz aizmuguri.
- “Di –” – ieleciens uz labās kājas, vienlaicīgi atmet kreiso kāju, celī saliektu, uz aizmuguri;
- “– vi” – ieleciens uz kreisās kājas, vienlaicīgi atmet labo kāju, celī saliektu, uz aizmuguri.

3. kustība

Kustību izpilda 1 t.

Sākuma stāvoklis – kājas VI pozīcijā. Rokas pirkstus savēl kulaciņā un ieliek sānos.

1. t. “Viens” – virzoties uz sāniem pa labi, solis ar labo kāju uz *plie*, vienlaicīgi kreisā kāja, celī saliekta, pacelta uz puspēdas. Augums noliekts sanos pa labi;
- “– i” – kreiso kāju, celī taisnu uz puspēdas, liek aiz labās kājas, vienlaicīgi labo kāju paceļ no grīdas. Augums taisni.
- “Di –” – solis ar labo kāju uz *plie*, vienlaicīgi kreisā kāja, celī saliekta, pacelta uz puspēdas. Augums noliekts sanos pa kreisi;
- “– vi” – kreiso kāju, celī taisnu uz puspēdas, liek aiz labās kājas, vienlaicīgi labo kāju paceļ no grīdas. Augums taisni.

4. kustība

Kustību izpilda viens puisis ar divām meitām 8 t.

Sākuma stāvoklis – meitas nostājas blakus puisim katra savā pusē un sadod ar viņu iekšējās rokas. Kājas VI pozīcijā. Meitas brīvās rokas pirkstus savēl kulaciņā un ieliek sānos.

1. t. Dejotāji izpilda 1. kustību. Griežoties pret puisi zem viņa sadotām rokām, meitas izpilda 1. kustības “viens –” darbību ar muguru pret skatuves priekšplānu. Labās puses meita pirmo atmet kreiso kāju.
2. t. Dejotāji izpilda 1. kustību. Meitas turpina griezties zem puisa sadotām rokām, vienlaicīgi izpilda 1. kustības “viens –” darbību ar seju pret skatuves priekšplānu. Labās puses meita pirmo atmet kreiso kāju.
3. – 4. t. Puisis, nedaudz virzoties atmuguriski, sākot ar labo kāju, izpilda 4 divsoļu polkas soļus. Rokas atvērtas II pozīcijā, delnas pavērstas uz augšu. Meitas izpilda 2. kustību 2 reizes un samainās uz pretējām pusēm. Labās puses meita kustību sāka ar kreiso kāju un virzās kreisās puses meitai gar priekšu.
5. – 6. t. Puisis, sākot ar labo kāju, izpilda 4 divsoļu polkas soļus. Meitas, sākot ar labo kāju, izpilda 4 divsoļu polkas soļus un dejo viena otrai pretī. Partneriem iekšējās rokas sadotas, elkoņi iztaisnoti. Meitas brīvās rokas pirkstus savēl kulaciņā un ieliek sānos.
7. – 8. t. Puisis, sākot ar labo kāju, izpilda 8 skrējiena soļus. Rokas brīvi vēzē gar sāniem. Meitas pagriežas ar skatu pret skatuves priekšplānu, sadodas iekšējo elkoņu satvērienā, vienlaicīgi, sākot ar labo kāju, izpilda 8 skrējiena soļus un samainās vietām ar puisī gar labajiem sāniem. Kustību pabeidz ar seju viena pret otru.

5. kustība

Kustību izpilda puiši 4 t.

Sākuma stāvoklis – kājas VI pozīcijā. Rokas gar sāniem.

1. t. Griezoties uz vietas pa labi 360° , sākot ar labo kāju, izpilda 2 divsoļu polkas soļus.
2. t. Virzoties uz priekšu, izpilda 8 sīkus skrējiena soļus. Augums nedaudz noliekts uz priekšu.
3. t. Atmuguriski, sākot ar labo kāju, izpilda 2 gājiena soļus. Labā roka pacelta priekšā plecu augstumā un uz katru soli izpilda kustību ar roku, kas imitē aicinājumu nākt klāt.
4. t. “Viens” – solis ar labo kāju atmuguriski.
“Divi” – piesit kreiso kāju III pozīcijā priekšā labajai, vienlaicīgi ar kreiso roku sūta gaisa skūpstu.

TUMŠA, TUMŠA TĀ EGLĪTE

Tautas mūzika
Gunāra Igauna apdarē

The musical score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. It consists of three staves of music. The first staff starts at measure 1 and ends at measure 8, with chords G, D, G, D, G above it. The second staff starts at measure 9 and ends at measure 16, with chords G, D, G, D, G above it. The third staff starts at measure 17 and ends at measure 24, with chords C, G, C, G, C above it. The melody is a simple, rhythmic folk tune.

1 x2, 2 x4, 3 x2, 2 x4, 3 x2